

által megerősítendő statutumokat alkotni, szóval: mindazokat, melyek ezen három megyének javára lehetnek, a karok szavazatának befolyásával, elnöke alatt szabadságában legyen elhatározni, s hogy mindenki ezen meghívás következtében megjelenjen, sőt azokat, kik meg nem jelennek, pénzzel is büntesse.

Ezen rövid és történeten alapult előadásból világos, hogy a karok és rendek egyeteme — egyháziak t. i. és főrendiek, nemesek és sz. k. városok, s káptalanok, — ezen megyéket illető közügyek tárgyalásába szavazattal befolyt: ezekből kitetszik az is, hogy a fentebbiek szerint ezen megyék közgyűléseiben hozott határozatoknak fogantatása, a követek választása, azoknak utasítással ellátása és statutumok alkotása e három, u. m. Zágráb, Verőce, Körös megyéket illette, s azért a most is használni szokott pecsétjén ezen gyűlésnek ily felírás van: „Sigillum regni Slavoniae nobilium.“ Az országnak s illetőleg a három megye közügyeinek vezetési módja Maria Teréziának idejéig megmaradt, ki azonban ezen három megyét 1759ben a magyarországi megyék formájára szabályozván, ugyanazon évi márt. 20án azon kegyes k. r. leiratot adta ki, hogy továbbra is a főispánok és tisztviselők s a karok és rendek egyeteme az országgyűléseken jelen legyenek, sőt ugyanazon királyné 1746. évi apr. 27én költ k. k. leiratánál fogva Posega, Verőce és Szerém megyéket, mint mult évben ide visszacsatoltakat, a közigazgatásiakban a báni hatóság alá vetette, csupán e három megyének adó és koronai ügyeit bizván a magyar királyi helytartótanácsra. Ezek szerint senki sem kételkedhet azon, hogy ez időben ezen három megyének egyetemes közgyűlései, melyekben ezeknek körét illető s érintendő ügyek a tisztviselők által, mint Magyarországnak megyéiben végrehajthatók tárgyalattak, oly joggal voltak felruházva, hogy senki, kit a törvény a szavazati jog gyakorlására meghívott és felhatalmazott, az ügyek tárgyalásától elzárva nem volt.

A báni elnöksége alatt tartatni szokott formája ezen három megye egyetemes közgyűlésének, noha azt, s illetőleg az ország jogait József császár megerősítette, Maria Terézia uralkodása alatt, megújítván a horvátországi helytartótanács is, 1790. évi az országgyűlésekig fenmaradt, hanem ekkor más s az előbbtől egészen különböző formája állott be ezen megyékben a közigazgatás tárgyalásának, mert az 1790. 58. t. cikk által a horvátországi helytartótanács megszűntetése, s ezen megyéknek a magyar k. helytartótanács alá rendeltetése megerősítetvén, a bannak, ki előbb a horvátországi helytartótanácsnak elnöke volt, a magyarországi helytartótanácsnál „tanácsosi rang és hely adatván, és az előbb minden megyék közigazgatási ügyeivel foglalatokodó tartománygyűlés (Regni congregatio) jövőben egyedül királyi engedelem következtében tartandó lévén, csak azon ügyek tárgyalására szorítottatott, melyek általában az egész kelet országok egyetemét illetik, tehát ezen évtől e megyékben az ügyek tárgyalásának és vezetésének módja világosan megváltozván, mármár ezen megyék a magy. kir. helytartótanácsnál kapván intézkedéseiket, mind a nagy mind a kis ügyeket a magyar megyék formájára tartották főispánjaik elnöke alatt; a bannak befolyása a megyei közigazgatási ügyekbe megszűnt, a tartománygyűlések nem a bannak önkényétől mint hajdan, hanem királyi engedelem következtében hivattak össze, s ebben csak azon dolgok tárgyalattak, melyek az egész országot illették, a többiek minden megyének saját gyűléseire szorítottak, s magok Posega, Verőce és Szerém megyék is az ily módon tartandó tartománygyűlésre (Regnum Congregatio) megjeleni parancsoltatván, meg is jelentek és meg is jelennek.

Ezen változást a törvény okozván, mely által a horvátországi megyék az ő főispánjaik alatt külön állásba helyeztetek, és mely országgyűléseileg határozta, hogy a tartományi gyűlésben (Regnum Congregatio) csak az egész országot illető ügyek tárgyalassanak, így ezen időtől fogva önként kelle következni az eddig gyakorlott tartománygyűlési tar-

tásmód változásának; mert természetesen, hogy midőn a horvátországi megyék a magyarországi megyék formájára, ott hon tartják gyűléseiket, hol mind a karok, mind minden megyék tisztviselői megjelennek, és saját megyéjüket illető ügyeket tárgyalnak, melyeket rége óta a három megyék a báni elnöksége alatt együtt tárgyaltak; midőn a tartománygyűlésben az egész országot illető tárgyak vétetnek fel, és határozatnak el; midőn továbbá magok Posega, Verőce és Szerém megyék is ide meghívattak, és a báni világi és egyházi törvényhatóságait ez országoknak, egyház és ország-nagyait személyesen ezen törvényileg alkotott gyűlésekbe a törvény-hozatalától kezdve meghívni szokta, és az ily módon meghívott törvényhatóságok körükből választott követek által ezen tartományi gyűlésekben megjelennek: a nemeseknek az előbbi formájú tartományi gyűlésekben eddig gyakorlott egyéni befolyásuk — most a törvényhatóságok az ő választott követek által képviseltetvén, — önként megszűnt, mert a mely módon Posega, Verőce és Szerém megyék ezen gyűlésre az országok bánja által meghívattak követek által megjelennek, szintugy a horvátországi megyék is követek által vesznek részt, s így ugyanazon rend, azon mód és jog szerint, mert másképp a tartománygyűlések helyül kitűzötti szokott Zágráb városához legközelebb lévő megyék kétszeresen folyának be, t. i. követek, és általok már képviselt nemesek által, kiknek ahoz járulni tetszenék, a mi az egész Európában bevett képvisleti rendszerrel ellenkezőnek, és pedig annál inkább, minél bizonyosabb, hogy 20 s illetőleg 40 mérföldnél távolabb lévő Posega, Verőce és Szerém megyék, az összesereglett horvátországi nemesek által, minden az országot illető ügyekben lehető befolyásuktól megfosztatnának. Mi szándékuk van tehát zágrábmegyei és más szomszéd nemeseknek? Azt akarják, hogy otthon saját gyűléseiken, mint más megyék választott követekének, a tartományi gyűlésben teendő iránt utasítást adjanak ugyan, azonban ezen gyűlés megnyitásával, ők mint már választott követek által képviselt, ismét az előadandó tárgyakba személyesen is befolyassanak; így tehát minden ügykezelők oda van irányozva, hogy jogukat kiterjesztvén azt kétszeresen gyakorolhassák, mit a többi öt vármegye, ha akarnák is, a távolság miatt nem tehetne, s nem gyakorolhatna; vagy azt kívánják ezen nemesek, hogy új megyei rendszertől mellől, ugyanazon megyék egyeteme hajdani gyűléseinek, előbbi, s már törvények által megsemmisített szokásait tovább is gyakorolhassák? A törvényhatóságokból küldendő követek választásában befolyásra mindenkinek egyenlő szavazattal kell birni, és ezen egyenlőséget nem akadályozhatják azok, kik máshol is szavazati joggal bírván, a hely közelsége miatt itt megjelenhetnek; mily nagy veszedelem és törvénytelenség következtetnének ily erőtetelt jogból? Az következtetnének, hogy azon nemesek, kik a maguk megyei gyűléseiben a felveendő tárgyakra, a tartomány-gyűlésre választandó követek ajánlására, s ezeknek utasításaira befolyással bírtak, de akaratjokat keresztül nem vihették, azokat, kik ellen a megyében küzdöttek, már most itt ostromolnák, és így a megyei határozatot, melyhez magát mindenkinek, ha ellenére ült is ki, alkalmazni kell, ujjal vitatás alá vennék, és felforgatni akarnák, és pedig azok jelenlétében, kik az egész megyei testületet, következők magokat a megláthatókat is, képviselik, és a megyei határozatokat védni tartoznak. — Vajjon megengedhető-e ily befolyás az öszves törvényhatóságok által választott követek gyűlésébe? ez még az előtt is ki a közügyekben egészen járattan, nem lehet kétséges tükörkint mutatja még elő azt is, mily dicsőség várna azon megyékre, melyeknek közügyei ily gyűlésekben tárgyalatnának, hol követek, kik képviselik azon nemeket is, kik a hely kényelme miatt oda öszjemennek, s magokat az ügyek tárgyalásába keverik, csak a történetekről tehetnének tanúbizonyságot, és nem mint résztvevők, hanem csak mint nézők működnének. És azért többen vannak, kik mintsem magok ellen ily nagy sérelmet elkövetni engednének, inkább

az ily hatás nélküli képviseltetéstől magokat felmenteni kérik. A nemeseknek ezen erőtetelt kettős befolyásuk által, az ország nagyobb része ellen elkövetendő sérelem készítettik, és a képvisleti rendszerrel összeütköző kiterjesztése a jogoknak, kerestetik. Mi lenne az országgyűlési törvények és gyakorlat által is megerősített rendszeréből a tartománygyűlésnek, ha az ezen gyűlés helyéül szomszéd, és már követek által képviselt nemesek a tartománygyűlési ügyekbe avatkozának? (Vége jövő számban.)

Megegyek.

(Egykét vonás a tisztújítási mozgalmakból Mosonyban.) Mint a lapok 564dik számában közölt tudósításomból érthető a nyajas olvasó, sietve közelg, habár határideje eddigéig kitűzve nincs is, tisztújításunk nagy ünnepe. Alkotmányunk sajátságos formái között, ez valóban ünneppnek nevezhető, melynek méltó megülése annyi ezerek üdvét eredményezi. A közügynek nem barátja, sőt szigorú számadás terhének veti alá magát, ki ez ünnepp iránt hidegen marad, ha törvényes állása őt részvétre hita fel; valamint polgári bünt követ el, ki ebeli hivatását nem a közboldogulás érdekében, hanem személyes viszonyok-szülte részrehajlás útján álcézla használja. — Nem szükség szesz demonstrációkkal fellépni, hogy meggyőzősség minden elfogulatlan, miszerint a tatárjárás s minden történetünk lapjain vérbetűkkel feljegyzett gyászos csaták, melyeknek nyomait az idő nem leend képes megsemmíteni, nemzetünknek többet nem ártottak, mint tisztújítási visszaélések alkotmányunknak. Hogy némely nemesb műveltségű publicistáink a megerendszer iránt minden bizalmot elvesztették, benne biztosítékot többé találni nem hajlandók, sőt exaltált képeledésükben gyarlóságaitól megüstíthatatlannak tartva azt, népszerűsítésén fáradoznak, e baj, különösen a megyei választások megfertőztetésének gyermeke. — Hány család üdvé áldoztatott fel az anyagi érdekek bálványának, mennyi jobb jövőben bizakodó reményt emészte el a nyers kitérésék túláradó hatalma, mennyi igaz ügyet zsákmányolt ki a zavarban fondorkodó ármány, és mennyi, áldást árasztandott rokonszeny hamvasztatott el a szenvedélyek emészítő zsarnokán. — A lélekvasárlás szomorú következményei! — E bünsúly nem nyomhatja a nyers tömeget; szánandó butaságában csak eszközül szolgált ez a gögnek és hiúságnak, olykorolykor a rossz akaratnak: hanem kétszeresen nyomja s szigorú számadásra bírja fel a sanior pars azon embereit, kik csupán anyagi érdekből indulva ki, a jobb ügyet szentségtlenül elnyomni nem borzadván nemzet és alkotmány ellen egyaránt vétettek. — Azonban, mellőzve a hosszab követeztést, mutatkozna már politikai életünk újabb fordulatának ép gyümölcseül ittott jellemző vonások, a megerendszer megjósolt bukását méltán föltöz szívbe reménységart lövelők. Az emberek józauodnak, s üdvös kiábrándulásukban elzárják füleiket a csábító érez büvös kongása előtt. Dicső példáját adá ennek e napokban Mosony megye köznemességének egy töredéke, mely visszautasítá a pénzajánlatokat, nyilvánítása szerint jobb ügynek tartva azt, mely a nagyobb s értelmesbírések által nem megvesztegetések, hanem irányító felvilágosítások útján támogatattik. Meglepő volt e tapasztalás a megerendszert föltöz lelkenek s meglepetésben tollhoz nyultam, távol minden részrehajló célzástól, mert sajátásgos helyzetem, ha hajlandó lennék is reá, kizárja azt, és távol az aggálytól, mert erre megyékben szükség nincs. Talpon áll itt mindig a jobb ügynek hatalmas öre és támasza a tiszt. clerus, meggyőződése használatában szabad, alkotmányos állásának fontosságát józanul felfogva, nemcsak nem riadva el terhétől az abból kifolyó kötelességeknek, sőt az őt mindenben jellemző szerénységgel ugyan, hanem egyszerűszersmínd a mostani időbe annyira bele illő és szükséges erélyességgel közjó érdekében gyakorolva azokat. — Ide uraim, kik a reform szerelmétől iltasan vallás és clerus ellenében elégtelenek, imezt folytonos gyanusításokkal ostromolva, amazt, talán túláradó felhevülésekben akara-

ten, minthogy Jette eleinte nem tudhatta, minemű állat jövedé elibe? Mert, mint tudja van, a szelid állatok közt csak néhány faj volt kijeleve a megáldozatra²⁾. De mellőzven ezen körülményt, ha élesebben vizsgáljuk a szóban forgó helyet, kétségben nem maradhatunk valódi s ártatlan értelme iránt. Mert az igeretben két hasonló kifejezés fordul elő, „a mi házam küszöbén megjelenik sat, (a) az Istené legyen, (b) ólakint megáldozom.“ Ez valóban nemcsak üres pleonasmus, hanem szorosan a fentemlített két lehető esetre vonatkozik, s melyekben rejő értelme a versnek „az Istené legyen (ha t. i. áldozatásra épen nem képes; de lehető esetben) ólakint megáldozom.“ A 39. és 40. versből meg világosabban kitetszik, minő értelemben kell vennünk a szóban lévő áldozást. „És két hónap muiva visszatere a leány atyjához, a ki most a neki tett ígéreteret végrehajtott“, s minő vsa ezen ígéreter? „m iszerint a férfit meg nem is mert.“ S szokássá vált Israelben, hogy évenként Israel hólgyei gyszólni mennek Jette leányához. Tehát csakugyan meg nem gyilkoltatott?

A vulgata ezen verseket egy kis eltéréssel így adá: Expletibus duobus mensuris reversa est ad patrem suum, et fecit ei sicut voverat, quae ignorabat virum, exinde mo increbuit in Israel et consuetudo servata est in Israel, ut post anni circulum convenient filiae Israel et plangant filiam Jette. De ama szokás, melyről itt említés történik, sehol sem fordul többé elő a szent írásban, s azáltal szembetűnőleg kitetszik, hogy ez csak rövid ideig, s alkalmasint csak a világból elzár Jette leányának elle folytán tartott. Egyebiránt „plangant filia m J.“ nem egyikik meg az eredetivel, mert ott filia a tulajdonító esetben van, u. m.: filiae v. ad filiam, az egyetlen helyes fordítás tehát: ut eant ad filiam J. et plangant.

Szerző ur előhozta továbbá „hogy az eredeti mosaismusban még a halhatatlanság eszméje is idegen volt.“ (I. 124). Erre nézve három észrevetelem van. Elsőbb kérdem: lehet-e vala-

nyan az ily hatásonküli képviseltetéstől magokat felmenteni kérik. A nemeseknek ezen erőtetelt kettős befolyásuk által, az ország nagyobb része ellen elkövetendő sérelem készítettik, és a képvisleti rendszerrel összeütköző kiterjesztése a jogoknak, kerestetik. Mi lenne az országgyűlési törvények és gyakorlat által is megerősített rendszeréből a tartománygyűlésnek, ha az ezen gyűlés helyéül szomszéd, és már követek által képviselt nemesek a tartománygyűlési ügyekbe avatkozának? (Vége jövő számban.)

nyan az ily hatásonküli képviseltetéstől magokat felmenteni kérik. A nemeseknek ezen erőtetelt kettős befolyásuk által, az ország nagyobb része ellen elkövetendő sérelem készítettik, és a képvisleti rendszerrel összeütköző kiterjesztése a jogoknak, kerestetik. Mi lenne az országgyűlési törvények és gyakorlat által is megerősített rendszeréből a tartománygyűlésnek, ha az ezen gyűlés helyéül szomszéd, és már követek által képviselt nemesek a tartománygyűlési ügyekbe avatkozának? (Vége jövő számban.)

²⁾ I. például Iken antiquitat. hebr. p. 1, 154 de sacrificiis.

lotok el... ve, min... zárni te... ide, he... sokba... kárhozt... megye... doku... azon c... Mikl... BU... tudom... leggel t... dön a... nagyob... ből; a... el p... márt olly... Istvánu... szke (u... tánapig... székert... lepő az... nos, ho... velési es... Bajzától... a római... temettek... hidon is... vittek; a... gít a baj... hatni, h... baj ér... nének. —... rosi ör ü... tak végig... melybe l... leg a fölt... tolvaj ar... leopta. E... ség kén... használt... nélkül h... annyira e... nevezhet... volt talá... páleza. E... toztatás... dítani. —... melynek... egy szere... E szerint... porodott... föl. Ugy... huszonkil... halva hu... birnak er... azt már s... azért min... méltán ke... kiáltó ok... nem érhe... ben van... mert az... nak maj... való, de h... a bécsi le... hogy haz... ben szükk... — E na... torságól... annak egy... Gideon J... Palestina... rögök leg... mindennep... len óriási... természet... lálhaladták... stb. XI, 2... mellett.

etni ke-
által, az
szítetik,
se a jo-
nyek és
omány-
és már
gyekbe

lm ak-
ámában
közelg,
nk nagy
valóban
yi eze-
söt szí-
p iránt
ta fel;
a köz-
szülte
hosz-
minden
netünk
yeknek
zetünk-
alkot-
cistánk
, benne
képze-
a azt,
megyei
család
mennyi
törések
i a za-
tandott
s za-
! — E
utasá-
t, oly-
omja's
bit, kik
sége-
ellen
térést,
ak ép
meg-
k. Az
zárják
ldáját
ek egy
initása
lmesb
ilágo-
a me-
ollhoz
játásá-
z, és
nincs
masza
alkot-
k nem
söt az
egy-
cséges
— Ide
us el-
ost-
akara-

lotok ellen a nép erkölcsére károsan hatólag népszerűsítve, mindenekelőtt a clerust polgári jogainak élvezetéből kizárni tervbe véve: „C'est de la plus haute politique“ ide, hogy meggyőződésük, miszerint a világ rázkodtatásokba került nagyobb szerű eseményeinek doctrinája által kárthatott eljárások családok kifolyása volt! — Mosony-megye példája kezesség, hogy a clerus elég tiszta számdok, 's bir kellő erélyvel józandabb haladás útján megvíni azon czélért, ne „urbs sua pereat dextera.“ — Borsody Miklós.

BUDAPESTI HIRHARANG. Lanner Ferenc pesti kir. tudom. egyetemi jogtanítót névnapjára tanítványai ezüst serleggel tisztelték meg; mindenesetre igen örvendetes az, midőn a tanítványokat szeretet csatolja tanítóikhoz, mert így nagyobb sikert várhatni egyszersmind tanulási buzgalomból; a tanító urra nézve pedig, ki csak nem rég foglalta el pesti tanszékét, igen hízog, hogy tanítványainak bizalmát oly gyorsan meg tudá nyerni. — Felejthetlen Horvát Istvánunk halála által, mint tudva van, a magyar nyelv tanzéke tudományos egyetemünknek megürült; a kitűzött háromnapig vizsgálat mellett csak négyen jelentkeztek a tanszékért, egy pedig folyamodás útján adá be kérelmét. Meglepő az, hogy egyetlen világi sem jelenté magát. Igen sajnós, hogy nemzeti nyelvünk legsikeresebb terjesztési s művelési eszköze iránt ily csekély rokonszeny mutatkozott. — Bajzától a „Világtörténet“ 7dik füzeté is megjelent, melyben a rómaiak története folytatatik. — Mult héten Budán egy hűt temettek, ki kocsi által gázoltatott el, 's ugyanazon nap a hidon ismét egy gyermeket gázoltak el, ki azonnal kórházba vittek; a vigyázatlan kocsiút el fogtak ugyan, de ez nem segít a bajon. Egyébiránt ezen utóbbi esetre nézve nem tagadhatni, hogy az emberek magok is hibásak, kiket a hidon ily baj ér, mert a gyaloguton ily veszélyt könnyen kikéri hűténé. — Budán e napokban a halottvivő-szekerek két városi örült temetés után, 's a fáradt lovak esőndesen baktattak végig a vizváros egyik utcáján, a csöndes melázást, melybe lovak és örök egyértelműleg merültek vala, hihetőleg a földi dolgok mulandósága fölött elmélkedve, egy ügyes tolvaj arra használta, hogy a kocsirol a fekete gyászleplet lelopta. Utóbb elfogtatván, azzal mentegőztött, hogy szükség kényszeríté őt e lépésre, mentsége mindazáltal nem használt, 's deresre fűltek őt, melyről azonban bántalom nélkül bocsátatott föl, miután kitűnt, hogy nyomor és inség annyira elfogyaszták testének büntetendő, de itt meg nem nevezhető részét, hogy esontan 's bőrön kívül semmi nem volt található, ezen pedig siker nélkül törtört volna össze a páleza. Ezen új ok oly általános most mindenütt, hogy a bozotlatás teljes megszüntetését igen hatályosan fogja előmozdítani. — Egy lap a halottak jegyzékét is közleni szokta, melynek egyik rovata „betegség“ címet visel; e rovathoz egy szerencsétlen neve mellett ezt olvastuk: fölakasztott! E szerint a betegségek roppant száma ismét egy újjal szaporodott, melynek sikeres gyógyszeré még nem fűdötetett föl. Ugyanott még ezt is olvashatni: „N. N. szabólegény, huszonkilenc éves, halva született.“ Igen szép tőle, hogy halva huszonkilenc esztendeig tudott élni, sokan élve sem bírnak ennyire jutni. — Hogy a lelencházak szükségese, azt már sokan és sokszor elmondották, de siker nélkül, 's azért minduntalan új eseteket hallhatni kitett gyermekekről; méltán követelhetni tehát Budapest hatóságaitól, hogy ezen kiáltó okokat hallgassák meg, ha már az irótt néma okok nem érhetnek célzt. A pesti polgárság azon véleményben van, hogy országos lelencházat kellene fölláítani, mert az ország külön 's legátalános részeiből is fognának majd gyermeket csempészni a pesti lelencházba. Ez való, de hány magyarországi gyermeket csempésznek például a bécsi lelencházba, 's azért Bécsnek mégsem jutott eszébe, hogy hazánktól költségekhez járulást követeljen. Ily ügyekben szükkeblőség által nem kellene a sikert akadályoztatni. — E napokban egy szolgabírói bizonyítványt olvastunk,

torságáról, ha az okiratot jobban vizsgálta volna? vagy ha csak annak egyes részeit, ugymint p. Palaestina hódítását, vagy egy Gideon, Jéfa, Barak, Saul, David 'stb. hőstetteit olvasta volna? Palaestinának Josua által történt elfoglalását, a rómaiak és görögök legdicseretesebb tettei mellé sorozhatjuk; mert valóban nem mindennapi bátorságot tanusít azon vállalat a palaestini kegyetlen óriási néptörzsökök ellen, mik a zsidó sereget, vadásúkra, természetesi erejűkre valamint sokaságukra nézve aránytalanul föllhaladták. (hasonl. Num. XIII, XIV, Deuteron. VII, 7, 18; IX, 1 'stb. XI, 23 'stb.) A zsidók mint tücskök jelentek meg amazok mellett.

Házassági törvényről szólván, azt mondja sz., hogy „minden menyasszony, ki magát szűznek hazudta, megköveztetett.“ Ahoz meg kell jegyezmem, hogy az csak akkor történt, ha a leány menyasszony korában esett meg, 's az ket hiteles tanu által eléggé behozonyított.

Végre szabadszelleme és tiszta emberszerete annyira viszi sz. urat, hogy még a régi bálványimádás mellett is beszél. „Bálványimádás kövezzel büntetett, mert a lelkiismeret-szabadságnak elvet a zsidó törvényhozás el nem ismerte és nem tűrte.“ Valóban mi magas fokára jutott az emberszeretet, és a lelkiismeretnek szabadsága boldog 19dik századunkban! 's majd kétkedünk kell, vajjon ezen szabadságot vagy inkább annak hirdetőit kell-e inkább csodálnunk? De lássuk, minő volt azon bálványimádás, melynek sz. ur bajnokává tette magát? A biblia e részben így hangzik: „Mert minden iszonyúságot, melyet az Istenőt gyűlölt bálványait tiszteletre tesznek, meg saját fiaikat 's leányait is a tűzben megégették.“ (Deuteron XII, 31) 's ugyanott XVIII, 10: Mert iszonyú az Isten előtt, minden, a ki olyanokat elkövet, 's ugyanolyan iszonyúságok okából kiirtatja az ur őket elől. A régi bálványimádás nemcsak emberáldozatokkal, hanem még más mindennemű legundorítóbb fajtalan-ságokkal is egybe volt kötve, ugymint péld. természetellenes ember és állat közötti vegyülés, vérfertőzet (főképen az Adonis-

mely szórul szóra így hangzik: „Alább írott ezennel hitelesen bizonyítom, hogy A. helységből a távolság B. városig hat mérföldet tesz, és vissza ugyanannyit.“ A tisztelt ur bizonyosan azon boldog meggyőződésben él, hogy Debreczen távolabb lehet Pesttől, mint Pest Debreczentől. — E napokban egy nevezetes utazó érkezett fővárosunkba vissza, ki onnan két hét előtt Bécsbe utazott, nevezetes ezen utazó különösen azért, hogy egész útjában egyetlen fillért sem költött, nem evett, nem ivott és ő vele sem lakott jól senki; ezenkül pedig sem gözösön, sem kocsin, sem levegőben nem utazott, sőt gyalog sem járt. Röviden, ezen rendkívüli utazó egy épen nem rendkívüli budapesti újdonsági cikkecske, melynek rövid, de nevezetes életét figyelemmel kísértük, és ezennel röviden 's hűségesen előadjuk. Született ezen újdonság egy pesti német lapban, abból egy magyar újdonságíró némi kis előadásbeli és egyéb czélszerű módosításokkal átvette a kérdéses cikket, néhány nap mulva az előbbi német lap ismét egy kis módosítással újra közlé a kérdéses cikket, mely csakhamar egy bécsi lapban is megjelent némi kis módosítással, és abból most harmadszor csuszott az említett helybeli német lapba, abból pedig szerencsésen állépt másodsor egy magyar lapba. Ezen nevezetes utazási szenvedélytel bíró Budapesti újdonsági cikket illő figyelemmel kísérendjük, és híven elmondjuk majd további kalandait is, ha még ezuttal sem fogna érdemelt nyugalomra boesáttatni. — A drámabírói választmányhoz annyi „darab“ érkezik, hogy nem ritkán egy nap két ülést is tartani kénytelen. Már azon vádat is hallottuk, hogy a választmány tagjai közt több drámaíró is van, 's ezek mégsem irnak új színműveket. Ezek mentségeül szolgálhat az, hogy társaikra új terhet róni nem akarnak, 's hogy nem lehet annak kedve drámaírásra, ki minden héten néhány rozsnabb színművet végig hallgatni kénytelen. Reméljük, hogy a mezei munka és iskolai próbatételek beállása kissé gyériteni fogja ezen életveszélyes drámaírás buzgalmat, mely az izgatottabb kedélyű színész-bírákra különösen oly kellemetlenül hat, hogy gyakran megbetegülnek, 's ennek kikérülése tekintetéből már nem is igen merészlenek a drámabírási üléseken megjelenni, mi miatt nem is vádolhatni őket, mert egészségét minden ember mindenek fölött becsulni és őrizni tartozik. — Egy öreg ur most husvára piros tojást vett kedvese számára egy czukraszánál, a szép hölgy fitymálva nézegette az alig egy jó forintnyi értékű tojást, 's már épen arra gondolt, hogy nem jó lesz-e csipős levele kisérőben a silány ajándékot visszaküldeni, és más hódoló után kivetni a hálót, midőn egy véletlen nyomásra a tojás megnyílt, 's egy darab papiros lőn benne láthatóvá. Talán szerelmi esküvének röpülő-illatú rózsaszín papíron? Dehogy, gorma, vaslag papiros volt az, rozstentával, rozsz helyesírással és rozsz porzóval betöltve, de egy — külvárosi csinos házaeska törvényes átírását tartalmazá a kedves számára. Az udvarias imádó — háziur, 's ki hitte volna, hogy még háziur is tudjon valaki iránt ily gyengéd figyelemmel viselkedni. Egyébiránt nagyszámú lakosai igen félnek előre is a közlő sz. György-naptól, mert attól tartanak, hogy ők fogják ezen ajándékot házbér-emelés által megfizetni. — Egy uriteczai házban néhány nap előtt igen furcsa csere történt. Közudomás, hogy napjainkban a termés szűk, a jövedelem szűk, a könyörületeség szűk, a tudományos műveltség szűk, a magyar színház is szűk mikor szűk, és ezen általános szükség és szükség időszakában leginkább csak a lélekismeret oly bő, hogy minden megfér benne, és a divatos kabát, mely mindenkire egyenlőn fölfér. A szabók tudták, mit csinálnak, midőn ezen bőséges kabátokat föltalálták és divatba hozták, mert ezeket könnyen eladhatja a szükülő ember, minthogy mindenkire föllillenek. A kérdéses házban tehát többi közt két ur is lakott, kik abban hasonlítottak egymáshoz, hogy mindketten egyenlő bő sötétkék téli kabátot viseltek, 's viszont abban lényegesen különböztek egymástól, hogy az egyik hitelezője volt a másikkal, ezen másik pedig adósa vala amaz egyiknek. Végre

tisztelnetl Ezech. VIII, 15. hasonl. Noack, Jahrb. f. speculative Philosophie, Jahrg. I, Heft 2, S. 63) 'stb. mint az a görög tudósításokat mellőzven, már a bibliaiban számtalan helyeken látható. (Hasonl. p. Levit. XVIII 'stb. Ezech. XVI, XX, XXIII, 37, 41 (?) XXI 26 'stb.) Tehát lehet-e roszalunk a régi zsidóságot, ha olyan undokságok kiterjedésének minden erejével ellenszegült? nem volt-e inkább az alladalomnak fökötelessége az olyan fajtalan, minden jobb erkölcsöt rongáló istentiszteletet megsemiteni? 's hogy ez volt egyedül oka a zsidók sok helyt kegyetlenek latszó más népekkel bánásmódjának, világosan ki van mondva Levit. XXXban, 's még számtalan helyeken, 's ez másfelől még abból is kitészik, hogy a régi törvény olyan nemzetek iránt, melyek oly szörnyű szokásokkal nem éltek, egy a régiek közt majdnem hasonlíthatlan türedelmességet mutat. (Hasonl. Levit. XVIII, 24 — 30; Deuteron. IX, 15, 16 'stb. I. kiváltképen Ewald, die Propheten d. a. Bundes k. 2. I. 559.)

Teszem, hogy mi korunkban valamely művelt országnak közepette, a régi phallus- (Ezech. XXban rajzolva) vagy az Adonis-tisztelet, vagy a peor-szertartás, vagy a moloch-imadás újra feltámadna; vajjon merne-e a legvastagabb tulság is, a lelkiismeret-szabadság elvéből elmenteni? Fölteve továbbá, hogy az alladalomnak annyi ereje nem volna, azokat közönséges rendőri eszközökkel elnyomni, hozzá járulván azon felelem is, miszerint ezen bálványimádás, a józan vallású polgárokat is amaz elfajlásra vetemthetné (Deuteron. VII, 4) mint később meg is történt; kérdem: mast tenne-e a fenyegetett alladalom, mint a legdühösebb irtóhabort kezdeni meg a bálványimádás ellen?

Ezek után feleslegesnek tartom sz. ur több tevéseit részletesen itt előhozni, 's a tisztelt közönségre bízom az e kérdésre adandó választ, vajjon igazán 's részrehajlas nélkül rajzolta-e szerző ur a r. zsidók történetét? Pillitz Daniel, főrabbi Szegeden.

mindkettőnél ugyanazon öreg katona tett ruhatisztítói szolgálatot. Mult héten tehát a hitelező az adóshoz jött reggel, 's egy kétszáz forintos lejárt váltót mutata nejeinek, minthogy az adós férj akkor még kedvére horkolt a harmadik szobában, mi ismét világosan tanusítja, hogy a telivér adósnak mindig jobb álma van, mint a gondos és pontos hitelezőnek. A gyöngéd nő nem akará férjét felköltetni, hanem váltóját zsebében szokta tartani, kivéve a tárczát onnan és bizalomteljesen megnyitá. Mégis csak jó az, midőn a nők minden előforduló esetben határtalan bizalommal viselkednek férjeik iránt, mert ime a tárczából nemcsak a kétszáz forint telt ki, hanem még közel hatszáz forint maradt is benne. A hitelező visszaadta a külfelzett váltót 's örömmel távozott, a nő pedig boszankodni kezdő fukar férjére, ki még tegnap nem akará a divatárusnőt és szabót kifizetni, teljes pénztelenséggel mentegelve magát, azért tehát most, érdemelt büntetésül, a megmaradt hatszáz forintból árjegyzekeit gyorsan külfelzé, 's még néhány „elkerülhetlenül szükséges“ vásárlást is tőn, minőknek hiányában soha nincsenek a nők. Később a fölbredt férj rendkívül bántott, midőn a történetéről értesült, 's már épen hiáni készült, hogy valami jótékony tündér zé vele boldogító játékát; azonban ekkor sápadtan rohant be a hitelező, kezében tartva az adós üres tárczáját, és kisült, hogy az öreg katona tévedésből fölcserele a két kabátot, 's a pénzest az adósnak, a pénztelent pedig a hitelezőnek vitte. A tévedésnek az lett vége, hogy az adós új váltót irt, 's ezen történet alkalmasint meg fogja rendíteni a nem igen szép bő kabátok divaturalkodását. —

Pest, mart. 19kén 1847. Kellemesb 's jótékonyabban ható alig lehet valami, mint jó és balszerencse közt teljesülve látni a mármár száműzött igét: hogy vannak még a félremismert ritka erélynek, tiszta jó szándoknak, állhatatos szilárd akaratnak méltányolói 's buzgó hírnökei; tetleges jelt adá ennek több honti conservatív egyén, kik már régebben mindinkább áthatva mélyen tisztelt főisp. helytartóknak mind a megyei rögös téren férfiasan kivívott, mind a bizonyult érdekeket közelebbhozó, baráti fesztelen társalgásban szerzett érdemei nagyságától, egy szívvel elhatározzák, őt egy igen csinos-alku emlékkönyvvel (album) névnapjára megtisztelni, melyet mult mart. hó 18kán főispáni helytartóknak pesti lakán, kedves által aispánjok gyönyörű szónoklata mellett csakugyan állal is adtak. Ha már magában az oly kedves tárgy valódi élvezetről biztosítá is, még inkább nevelék azt, a szívből szívhez mondott bájos-csengésű 's magyar őszinteséggel viszonzott beszédek; pillanatig sem kétkedünk valamint igen szeretett főisp. helytartóknak, ugy tisztelt barátunk, szónokunk, szabályos és hatásteljes szép szónoklatán, de ezuttal mindketten, önmagokat föllhaladva érzésben, felejtethlenné varázsolák azt; kiemelendők véljük kedves főkörmányzónknak azon nyílt baráti vallomását, mely szerint e pillanatot élte egyik legszebbikének mondá; „ha egyebet nem hagyhatnék is utódomnak, mondá, átadom drága hagyományként, hogy voltak szíves, méltányoló barátim 'stb.“ És mi számos honmaradt barátinkkal ez ünnepély szövetségesei és kezelői hozzáteszük: lesznek is, kikre az élet minden viszonyiban bátran 's bizton számolhat; és nyílt-szabodon valljuk, az egyetemes haza színe előtt, hogy ha tisztában nem volnánk főisp. helytartóknak mind a megyei téren szerzett példás hazaili érdemeiről, mind nyájás, leereszkedő, szíves baráti érzelmiről, semmi sem birandhatott vala tiszteletünk és hódolatunk ily sajátzerűleg nyilvánítására; és midőn ezen hányatott honnak sok ily, a szó teljes értelmében, kitűnő érdemes főkörmányzót, hű érzelmeinknek ily szerencsés tolmácsoló szónokot, minő tisztelt első aispánunk 's barátunk; a dicső ügynek ily kitartó első barátokat szeretnénk, azon buzgó ohajtásunkat fejezzük ki: vajha mások is — e példát követve — hű ragaszkodásukat megyei főkörmányzóik irányában, kik erre érdemesek, imigy nyilvánítanak. — Több honti.

MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG. A XV. és illetőleg XVI. nagygyűlések által kitűzött jutalomtettelekre f. é. martius 31keig mint határnapig a következő pályamunkák érkeztek.

I. Nyelvtudományi, t. i. a polgári szónoklat kelteiről 'stb. három: 1) Στοιχεῖο καὶ ἀρχαῖοι τῆς τιμῆς ἀρχῆς. 2) Nekem semmi professióm a mesterséges szólásra nincsen. Zrínyi. 3) Nec studium sine divite vena, Nec rudé quid possit, video, ingenium.

II. Philosophiai, és pedig a nevezetes philosophiai rendszerek előadása, hat: 1) Minden oldalú felfogás. 2) A bölcseszet története a világtörténet legbensőbbje. 3) Quid verum atque decens, cura, és rogo, et omnis in hoc sum. 4) Facies non omnibus una, Nec diversa tamen, qualem decet esse sororum. 5) Nil dulcius est bene, quam munita tenere Edita doctrina sapientum (templa serena. Lucr. 6) Non ego sum veterum, sum non assecta novorum, seu vetus est verum diligo, sive novum. Oron.

III. Nevelésügyi tizenegy, u. m. 1) Sok utbaigazítást ad az élet 'stb. 2) Azon nagyfontosságú országos kérdések közt, melyek a század haladási szellemétől megizgított eszmetemner hullámtatából fölmerültek, legfontosabb a nevelés. 3) Mi kell a magyarnak? nevelés, és nevelés, harmadszor is nevelés. 4) Ok nélküli remény, gyöngye alapon áll, 's isteneket nem annyira szónok, mint tettek imája indít. Gr Széchenyi. 5) Virad, haladjunk! 6) Több erő van a tanító betűjében, mint a császár szuronyában. Egy franciaia. 7) Jedes redliche Denken führt zu guten Gedanken, und aus jedem kann ein neuer wohl auch besserer entkeimen. Schwarz. 8) Ki a tudományban halad, de erkölcsében elmarad, többet marad, mintsem halad. 9) Neveljétek fiaitokat az urnak tanításában és fenytékben. Sz. Pál Ephes. 6. 4. 10) A fényűzés- és művészetek élveiben az emberek külön hajlamaik szerint különféleképp érez-

nek; csak a természet jeleneténél dobognak egyhangulag szíveink. Hazánk. 11) Pályázni nem, használni akarok. 12) Tamaszd fel újra e hont, Erkölcöt olts belé. Hogy közhatalos buzogjon Közérdekek felé. Erdélyi. 13) Embert nevelni főnséges feladat. 14) Few words. — Ezekon kívül érkezett még egy értekezés illy jelmonddal: „Az erkölcsi nevelés hasonlít az orvosi szerhez, mely fanyarságával a beteg ajkait öszvehúzza; de őt élletti, de ez a kikötött forma mellőztével kötetlenül, lapozatlanul és jelleg és levél nélkül küldetvén be, visszautasított, 's így alulirtól bármikor visszavehető.

IV. Történet-helyirati hét: 1) Bodrogmege az előkorban: Aut virtus nomen inane est; aut decus et pretium recte petit experiens vir. 2) Keve vármegye emléke: Vincat autem id, quod vobis omnibus profuturum est. 3) Általánosán a Szászöld, különösen Szászváros és széke leírása: Légy kész egyesülni. A nép, mellynek tagjai saját házaikban elszigetelve csak önmagokról gondolkoznak, 's parányi czélait csak egyenkint üzik, még félig vadnép. Kölcsey. 4) Szabadka sz. kir. város leírása: Ismerd magadat. 5) Zarándmege: Tegyen minden annyit, mennyit tehet. 6) Szászváros városa és széke: Ez a föld, mellyen annyiszor Apád vére folyt. Ez, mellyhez minden szent nevet Egy ezred év csatolt. Vörösmarty. 7) Losonc és vidéke: A hazafit túlbizottságtól szinte, mint önéreje nemismeréséből származó elcsiggedéstől egyformán megóni a honismeret képes. Fényes.

V. Történet-tudományi, u. m. Magyarország török hatalom alatt volt részének, akkori viszonyainak ismertetése, egy illy jeligével: „Staatsschiffe, welche die Segel verlieren, haben darum noch nicht die Anker eingebüsst.“ Jean Paul.

VI. Természettudományi, a haza nevezeteseb gyógyvizeiről szinte csak egy, illy jelszóval: „Quod siquis fide carere ex his aliqua arbitratur, discat in nulla parte naturae maiora esse miracula.“ Plini us.

Az irodalomtörténeti jutalomkérdés felelet nélkül maradt. — A jelíges levelek külön borítékokba az academia és Vallas Antal rend. tag pecsétével lezárva a levéltárnoknak adattak által örsz vérezt; a munkák pedig osztályi vizsgálat alá bocsáttattak. Az eredmény az idei XVIII. nagygyűlés által fog közzé tétetni. — Költ Pesten, az academia kisgyűléséből ápril 1jén 1847. Dr. Schedel Ferencz, titoknok.

Ismételt felszólítás az iparműtári alapítványjegyek eladóihoz. Még mindig 2500nál több alapítvány-jegyrol nem kapott alólírott igazgatóság semmi számtelt. semmi jelentést azon ügybarátoktól, kik az eladás körüli megbízást elfogadák. 's kiknek nevére van kijegyezve a hozzájuk eladás végett kiküldött jegyek öszves száma. Alólírott igazgatóság a jegyekről annál inkább kényeszerül sürgetni a számteltet, mivel a törlesztési huzást már eszközösbe venni kötelessége. E huzás eddig is csupán azért lön késeltetve, mivel nem tudja az igazgatóság, vajjon a még be nem számolt jegyekből el vannak-e, 's jelsül mily számú jegyek adva, 's így azt sem tudhatja, hogy belőlök mely jegyeket kell a huzásból kihagynia. Tovább azonban a huzás nem halasztható, 's annak napja ezenel a f. évi majus hónap 3kára ki is tüzelvén: mind azon jegy, mellyről ápril utoljái számadás nem érkezik, jelsül az eladottakért a készpénz, az el nem adott jegyek pedig magok be nem küldetnek: eladottnak fog tekintetni, 's valamint a törlesztési huzásban játszanak: úgy ára a megbízotton, ha szükség, per utján is, meg fog követeltetni. — Minden, kit e felszólítás érdekel, magán-levéllal is meg fog kerestetni. — Martius 31kén 1847. Nagy József, iparműtári igazgató.

MAGY. GAZD. EGYESÜLET. F. évi mart. 20. a nemz. casinóban nagy számmal sereglenek öszve a tagok. Emlékünnepe volt e nap az egyesület dícsült pártfogója tiszteletre kitűzve; de egyszersmind közgyűlés is volt tartandó. — Annyi részvet, mint e napon, még ritka esetben vala tapasztalható. — Anagy teremtet az elhunyt Barabás által elethiven festett arcképe díszítte. — Fellepven a szöszekre egyesületi titkoknak, a napnak kitűzött főczéljához képest, az az egyesületnek azon kegyes megbízásából, melly több jó akarral, mint tehetséggel találkozott, emlékbeszédet tartott az egyesületnek elhunyt pártfogója, fenséges József főherczeg nádor felett, a legbensőbb tisztelet, és ragaszkodás érzelmeivel sorolván elő a dícsültnek magas érdemeit, kiemelvén a kornak fontosságát, mellyben a sors e nagyszerű egyéniséggel a nemzetet megajándékozta. 's végre lehetőleg kitüntetvén a századokra kiható nemtői jökony szerepet, mellyet a nagy férfi holtai a fejlődésre ébresztett nemzet irányában híven és atyailag viselt és épen azért az érkező csapást, mellyet valamint a magyar birodalom általában, úgy különösen egyesületünk, fenséges pártfogónak, mint egyszersmind az ország elismert első gazdájának mindig kora halálában szenvedett. — Mindnyajunknak köztisztelete 's osztatlan halálérzelmének e nemes tárgyhöz illő komolysággal, 's részvétell fogadtatván az emlékbeszéd, felváltá azt amltu gróf Keglevich Gábor fő tárnokmester ö exzellentiája, kijelentvén, miszerint nem lehet szándéka a megelőző, 's ö exejó által kegyesen kiemelt, 's dícsült felszázados nádorunk boldog emlékezte felett tartott szónoklatot folytatni, 's ennyi halhatlan érdemnek bővebb elősorolásba bocsátkozni; és pedig nem azért, mintha adatok nélkül szükölködnek, hiszen azok kimeríthetetlenek, 's a szent haza története évkönyveiben örökre tündökölni fognak; egyedül újabb emlékeztebe hozni kívánja a gyűlekezetnek, hogy miután szeretett nádorunk ö fenségének, kit mint a nagy természet egyik legbensőbb barátját, különösen pedig az okserű gazdálkodás legmelegebb apólóját, az öszves nemzet melyen tisztelt, az egész hazát egyenlően sujtó gyászos halála által a m. gazd. egyesület is kegyelmes pártfogójától megfosztván 's érvására jutván, azt a legmelyebb gyászba borította: felszólításának czéja tehát ezáltal nem egyéb, mint a gyűlekezetnek indítványba hozni, hogy e nagyszerű veszteség pótlására fordítsa gondoskodását az egyesület, egyszersmind legbensőbb

meggyőződve lévén, hogy közveleményével találkozok, 's az öszves gyűlekezet legforróbb kívánatát fejezi ki, midőn azon ohajtást nyilváníta, vajha az ország reménydus királyi helytartója, főherczeg István ö fensége, mint dícsült atyja fényes tulajdoninak méltó örököse, az árván maradt pártfogói díszes széket elfoglalni, 's legmagas védelmével ezen egyesületnek eddigi sikeres irányát támogatni, 's gyarapodását ápolni kegyelmesen méltóztatnak. — (Folyt. köv.)

KASSÁRÓL, mart. 18. A helybeli kir. academiái és főgymnasiumi ifjuság boldogult fenséges nádorunkért tegnap tartott isteni tiszteleten keble érzelmeit külsőleg is tanúsítandó, gyászolt ölte. A kerületi tanodák ernyedetlen buzgalmu, és a nevelési ügy minden perczét kiszámítani tudó főigazgatója Richter Alajos ö méltósága jónak találta a gyászünnepeket a felévi vizsgálatok tökéletes bevégezteig halasztani, hogy hazánk ezen serdülő polgárai mentek a vizsgálatok szünte különféle aggodalmaktól, egészen átengedhessék magokat a haza veszteségénél elmékedésnek, mire bö tárgyat nyujta n. t. Mátyó Imre aligazgatónak érzelmes beszéde, mellyben rövid vázlatát adá azon érdemeknek, mellyek mint királyi helytartót, mint ország főkapitányát, mint helytartótanács és legfőbb törvényszékünk elnökét halhatlanítják; előadá azon veszteséget, melly elhunytá által az ipart és népnevelést érte, megemlíté a böles vezérlete alatt hozott és hazánk átalakulását jellemző törvényeket. A gyászünnepeket nevelte a megyei küldöttség főisp. helyettes vezérlete alatt, és több polgári és hadi tisztviselők hosszú sora, kik határtalan tiszteletök tanúsítása által ébresztették a fiatal kebleket az érdem méltánylására és a felséges uralkodó ház iránt tartozó hódolatra, mert köztök több szülök és a nevelés ügyét szívökön hordozók igen jól tudván, hogy exempla trahunt, tettel tanúsították, mikép a tanárok által előadott 's netalan elméletieknek vélt állítások a gyakorlat által szentesítettnek. — A gyászszóval, mellyet a joghallgatók nemzeti gyász-önlényen körülfogtak — főigazgató ö mlga költségén köre fog metszteni, a gyászbeszéd pedig ki fog nyomtatni: hogy sokáig ne csak a szív, de a szem is foglalkozzék a magas elhunytak emlékével.

KÜLFÖLD.

NAGYBRITANNIA. Az alsóház Krakót és Oroszországot illető vitaközléséből Hume ismeretes indítványa nyomán 560 és 564dik számainkban Russell lord és sir R. Peel nyilatkozatait, 567dikben pedig az egész vitának, mellyet a Standard (versben) azzal gunyolt, hogy tán csak az éhes hírlapok számára nyujtatott, mart. 16kán történt eredménytelen befejezését közöltük. Elég legyen ez utolsó ülésből d'Israeli ur és lord Palmerston beszédeit kiemelni.

Az ifju angol-párti tag következően szónokolt: „Elnök ur! Minden megjegyzéseimben, mellyeket e tárgyan tenem kell, a ház értelmességére, nem pedig szenvedélyeire lehet hivatkoznom. Sok igen elms okot 's az ékesszólás némelly heves kitérését is volt szerencsém hallani, mellyek ha 1772ben kerülnek napfényre, nagy becsületre váltak e háznak, és kétségen kívül nagy hatást tettek volna egész Európában. (Halljuk és nevelés.) Azonban, Lengyelország függetlenségét megszünt lenni. Ez ország függetlenségének megszűnését sajálom, főképez azért, mivel Anglia érdekében kellett volna függetlennek maradnia. Igen megfoghatom, hogy, a mint a pontefracti és canterburyi érdekes tagok (Milne és Smithe urak) mondják, Parisban forróbb érzelmek léteznek Lengyelország elvesztett függetlensége iránt mint Londonban; mert ez a francziákat még jobban érdeklé mint bennünket. Tán szabad lesz emlékeztetnem a házat, hogy az angol parlament minden europai gyűlekezetenél kevesebb joggal bír, a három hatalmasság eljárását ez alkalomnál rozsalni. (Halljuk!) Mielőtt Lengyelország felosztása megtörtént volna, e szándékra a státistitoknok, ki akkor Anglia külügyeit vezérelt, tökéletesen értesülve volt, 's közlekedésben a franciaia udvarral, és a franciaia udvar ez osztályozást Angliával közösen megakadályozni ajánkozék. 'S mit tett Anglia? Lengyelország szétszaggatásának előestéjén tette ki hivatalából e derék ministert (hatás). Lengyelország felosztott, 's ugyanazon Franciaország, melly Angliávali közös működésre nyujtó volt kezét, csakhamar megrogzött ellenségünk lett saját amerikai gyarmataink ügyében. A háznak egy 's ugyanazon szavazata okozá nemcsak Lengyelország, hanem végeredményben az angol gyarmatok szétdarablását is. Azonban, ha igaz, mint kétséget nem szenved, hogy az előtünk fekvő kérdésnek semmi köze Lengyelország felosztásával, állapítsuk meg, miben áll tulajdonképen a kérdés, mely iránt határozniunk kell. Az mondatott, hogy egy igen fontos szerződés sértett meg. — Szónok előadja Krakó történeti eseményeit. A város eleinte ausztriai, azután szász, később ismét lengyel város lön, de egyszersmind pártfogási viszony alatt. Mióta e viszonyban állott, több ízben tétett belé katonaság, alkotmányát a pártfogó hatalmasságok több ízben módosíták, sőt nagy mértékben hoztak benne rendőri rendszabályokat is. A vége az, hogy e város több mint félszázad után ismét ausztriai város lett. Ez van az egészben, és Lengyelország felosztásával sehogy sem függ össze. Könnyű egy nagyon érdekes urnak 20 millió emberi lény megsértett jogáról beszélni. Ezek Krakóban élnek talán, vagy annak külvárosaiiban? (helyeslés és kacaj.) Hiszi-e, hogy e 20 millió emberi lény jogai annyira biztosítottak a bécsi kötés által, hogy politikai függetlenségét és szociális szabadságát igényelhetnek? És mégis ezt állították a szónokok nemcsak e házban, hanem más helyeken is. Tegyük csak félre azon természetes rokonszenvet, melly Lengyelország felosztásán függ, 's a dolog tüstint más jellemű leend. Közel 80 éve, hogy Lengyelország felosztott; ez több mint egynevede azon időszáknak, mellyet az ugynevezett újabb történet képez. E 80 év alatt Anglia gyarmatait vesztette el, Franciaország fellázított, a szárazföld meghódított, Ir-

land Angliával egyesített; sőt e nagy történetek után még más események is voltak, mellyek mindnyajunknak friss emlékezetében vannak, 's mellyeknek némelyikünk e gyűlekezetbeni helyét köszönheti, melly gyűlekezet most idegen nemzetek politikája feletti határozásra tolja fel magát. Ki tagadhatja, hogy Lengyelország felosztása illy körülmények közt megszünt politikai catastropha lenni, 's ezental csak történeti adatnak tekinthető. Europa két legnagyobb hatalmassága azt állítja, hogy amaz ausztriai-lengyel város tárgyában egy fontos kötés sértett meg. Anglia és Franciaország két legügyesebb ministerei által nyilvánítták, hogy a szárazföldi nagy hatalmasságok egy kötetést sértettek meg, melly az ö véleményök szerint Europa egyik főoklevele, és a brit alsóház érdemdus tagjai helyeslik ez állítást, 's felszólítják a házat azt ismételni, és azt kívánják, bizonyos kikötésekre hivatkozva, hogy a kötés egyik állított megsértője megfenyíttessék. — A szónok a népjögből és a történetből fejtegeti, miképen valamely külön stipulatio megsértése még nem teszi az egész békekötés megsértését. Azután eképfolytatja: „Némelly érdemdus urnak más véleményben lehetnek, 's miután minap (lásd a B. P. Híradó 559dik számát) a szabad kömüvesek csarnokában olly határozatokra adták szavazatukat, mellyek az országot háboruba bonyolítani volnának képesek, most e házban is hasonló értelemben szavaznak; ezen urnaknak nyilvánítnom kell, hogy mig véleményök nem tárgyismeretre alapul, 's illedelmes szavakban nem fejeztetik ki, saját védenzeiknek ártnak és az ország tekintélyét veszélyeztetik. Kérdem a nemes lordot (Palmerston) és az igen érdekes tamworthi tagot (Peel), mit tettek volt Belgium esetében? . . . A nagyon érdekes tamworthi tag azt mondá, hogy a bécsi kötés czélja volt, Krakóban szabadellvü intézeteket állítani fel, 's Krakót szabad és független statussá tenni. Én nem hiszem, hogy a nagy bécsi egység példánytustatust akart volna létesíteni, hogy mintá gyanánt 19 □ mérföldre korlátozva, Europa újjászülését idézze, és a szárazföldet azon alkotmányos jogokra készítse elő, mellyeket Poroszország királyá alattvalóinak elvégre ad. (kacaj.) Az érdemdus baronet azt is mondja, hogy a bécsi kötésben kísérelt rejlik, Lengyelország függetlenségét biztosítani, 's e nézetének támogatása végett Castlereagh lord tekintélyére hivatkozók: egy másik nemes lord (Mahon) azt állítja, hogy Krakó szabad-status kárpótlásképen létesített, 's vele Franciaországot császársága, Angliát gyarmatainak elvesztéséért akarták vigasztalni. Nekem ugy látszik, hogy a franciaia nemzet, ha diadalmainak közepete azt mondták volna neki, hogy a Szajnához visszaveretvén, kára egy a Visztula mellett felállítandó szabad kis statussál fog pótolatni, igen elcsudálkozott volna. Hogy egy nemes lord, ki alstatistitoknok volt, még pedig Wellington hg alatt, illyesmit állíthat, egy kissé sok. A háznak illy fontos tárgy mellett oklevelekhez kell magát tartania, 's e helyett diplomatikai csévegéssel szolgált nekik. Egy tag azt mondá: „Soh' se törődjete a kötésekkel, hanem azt nézzétek, mi történik a kárpit mögött, és mit gondolt Metternich hg a kötésről.“ Egy másik tag azt beszéle el, mit Guizot urtól hallott, hogy t. i. Talleyrand hg ezt és ezt monda volna. Ez uton czélt nem érnék 's az okleveleket kell tekintenünk, nem pedig azt, mit beszéltek a diplomaták ebéd után. Legyen szabad a házat Krakó létesítésének tulajdonképi okára emlékeztetnem. Sándor császár Krakónak hadi birtokában volt, 's azt megtartani kívánta. A többi hatalmasságok olly véleményben voltak, hogy ez őt igen hatalmassá fogná tenni. Ausztria magának kívánta Krakót, mig Poroszország azt függetlenné akarta tenni. Az eredmény, mint illy esetekben gyakran történik, egy mezoo terminé lön, miután Oroszország czárja maga tette a javaslatot, hogy Krakó szabad statussá legyen, de a három hatalmasság ótalma alatt. Metternich hg ellenzette ezt, mert aggodott, hogy a város rendellenesség és csendzavarás fészkevé lesz; ime a 30 éves tapasztalás megmutatá, hogy Metternich hg előrelátása helyes volt, 's Krakó ismét ausztriai város lett. Mégis azt mondják, hogy Krakóval Lengyelország története semmisül meg, hogy Krakó politikai szabadság példánygazdasága volt, és hogy Krakó szabadstatus a franciaia császárság elvesztésének kárpótlásául állítottatott legyen fel illy álokokkal támogaták némelly szónokok megállhatlan thesisikeit; némellyek érzelmök hevében Krakót Lengyelországgal téveszték össze, melly már 80 év óta nincs többé; és azok, kik valamivel többet értenek a diplomatiához, de e gyűlekezet lázas érzelmeit megsértetni nem akarák, azt vitatták, hogy Krakó szabadstatus eltörlése Lengyelországra mért utolsó csapás, 's hogy az által Europa szabadságainak halálos döfés adatott. Jól látom, milly nem kedvező helyzetben vagyunk mi, én és kik nézeteimben osztoznak. Ha képes volnék az oxfordi tag heves képzelő tehetségét mérsékelni, és őt meggyőzni arról, hogy midőn e házban szól, nem Kosciusko bajtársa, ö bizonyára ugyanazon mérsékeltéggel lépne fel, melly más alkalmaknál sajátja. Azonban e tárgy sokkal inkább hatotta meg őt, sem-hogy fejből kibeszélni lehetne, hogy Krakó bekebelezése által Lengyelország holt testén új sebet tetett. Már mondtam az érdemes baronetnek és barátjainak, hogy midőn 20 millió emberről szólnak, kiknek jogaik lábball tapodtatnak, meggyalázzák azon egész fajt, mellyet a közönségesen tudvalévő sors érte. Mindig 20 milliónyi nagy nemzetet hallok emlegetni; nagy nemzet az, melly nagy férfiak szül; nem lakosainak milliói által mutatkozik valamely nemzet nagysága, 's midőn én Lengyelország felosztásáról hallottam, angol létemre, mivel ez Angliának ártott, sajáltnam, de a felosztott népfaj iránt semmi sajnálkozást nem éreztem. Szabad legyen azokat, kik a szabad kömüvesek csarnokában olly lázongólag szónokoltak, emlékeztetnem, hogy ez előtt száz évvel egy másik birodalom felosztása vétetett czélba. Képzéljük ama birodalom helyzetét, különféle nemzeteit és nyelveit, 's az ifju hölgyet, ki minden ótalom nélkül lépett a

trónra; vassuk a királyá a tria akko taszított több tag helyzetét tak. Azó politikai nyem szó bámulat korban, zetben v kor e sta zó öszve dynastiát status ak Fridrik p midőn I. szóltak kik azon önházjá rátaánk, is, ne to beralimus tott arist mitel ug tia volt o három ha jajveszék sem volta és más s azon tik lasztmán nép fegy kemből ö géről m érte. — egy ném olvasott tok mind kormány földesura volt felt len fegy nagyobb nokai a által lázt Hume in ennek elő alkalmat zakarók tak kemo küli gyi s len szegő javára m lommal is midőn az kor gyám is feltalá szavazott mellett. M akar veze demü ur g am is m azon ors de meg k egyike le Legalább retre alap senek ki koroljuk a javára, n Palm gatta az megsérté Azután p fogják tő montrosei előhozott és társam jai félreér a parlam külpolitik hozzá val tató határ vánításra rint nem t alsóháza rása fele pedig nyu volna. E nézetét, csi kötés vánítás a szód által e pontban i: osztozo trónbeszé mentet ne tásában. A a trónbesz zés véleményképe

trónra; gondoljunk vissza a frankfurti öszszeesküvésre, olvassuk az öszzeesküvők névsorát, ennek élén Lengyelország királya állott. (halljuk! halljuk!) Honnan van az, hogy Ausztria akkor fel nem osztatott, és az ifjú hölgy a trónról le nem taszított? Ugyanazon Ausztriáról szólnak, melyet e ház több tagjai annyira becsüreltek, s mely ellen nem ismerve helyzetét és benső viszonyait, oly kemény szavakra fakadtak. Azon ő birodalomról szólnak, melyről azt mondják, hogy politikai vénhedségben szenved, mely azonban véleményem szerint oly segélyforrásokkal bír, melyekkel Európát bámulatba ejtené, s minden ellenségeit csúfá tenné. Azon korban, melyről itt szólnak, Ausztria sokkal súlyosabb helyzetben volt, mint most. Kérdelem: miért nem osztatott fel akkor e status, midőn Lengyelország annak felbontására czélzó öszzeesküvés élén állott? Mi mentette egyéb meg a régi dynastiát, mint hű népei, s becsületes nemzeti jellemők? E status akkor 20 milliót sem számlált, s mégis meghüstiték Fridrik porosz király és Franciaország terveit. Azon időben, midőn Lengyelország, melyet mint Európa véraldozatát szoktak előállítani, szerződésre lépett az öszzeesküvőkkel, kik azon aristokrátiának hizelegtek, mely végelemzésben önhazáját is elárulta. Valóban jó volna, ha a mi lengyelbarátaink, kik egyszerűen a dolgozó-osztályok meleg védői is, ne tolnák fel magokat oly gondatlanul a szárazföldi álliberálistus elharczosaival. Némely országokban megbuktatott aristokrácia maradványai léteznek, mely megbukott, mivel ügyét a nemzet ügyétől elválasztotta. Ilyen aristokrácia volt oka Lengyelország tönkretűlésének is, nem pedig a három hatalmasság. A veymouthi tag beszédében érzékelő jayveszéklést hallottam a galicziái vérengzésről. Én soha sem voltam Galicziában, de az ausztriai olasz tartományokat és más statusokat is beutaztam, s mondhatom, hogy valahol azon titkos mozgalom, mely idegen fővárosokban létező választmányok által igazgattatik, munkálkodását folytatja, a nép fejevett fogna a megromlott aristokrácia ellen, s lelkemből örülök, ha minden aristokrátiát, mely kötelességéről megfeledeznek, hasonló sors érme, mint a galicziáit érte. — Ezután Macgregor munkájából Oroszországról, és egy német könyvből az utolsó lengyel lázadásról adatokat olvasott fel, annak bebizonyítására, hogy a lengyel parasztság minden jogaik és kedvezményeiket, melyeket élveznek kormányaiknak köszönhetik, valamint minden nyomtatást földesuraiknak, hogy tehát a nemesség részéről örültségek volt feltenni, hogy a parasztság az ő javára a kormányok ellen fejevett ragadandak, s hogy ennél még csak az volna nagyobb kábaság, ha a szabad kömüvesek csarnokának szónokai azt hinnék, hogy a lengyel parasztságat csevegéseik által lázítják fel. Ezután áttért a tulajdonképi tárgyra, Hume indítványára, s végezetül ezeket mondta: „E kérdés ennekelőtte is tárgyalatott már egy vagy kétszer. Az egyik alkalmat az 1831iki év nyujta, s ámbár akkor a kormányt a takarékoság védnökei és az épen nem lelkiismeretes ellenzők keményen szorongatta, a nemes lord, ki akkor szinte külügyi statusfitoknok vala, elég bátor volt az indítvány ellen szegülni s azon rendületlenségben tűnt ki, melyet hazája javára már több ízben tanusított; reményem, hogy ez alkalommal is úgy teend. Azonban nem kevéslem ütöközöm meg, midőn azok névsorában, kik a nemes lordot amaz alkalomkor gyámolították, az érdeműs montrosei tag (Hume) nevét is feltalálom (kaczaj). Az igen érdemes ur akkor buzgón szavazott az Oroszországnak szolgálatot fizetés folytatása mellett. Meglehet, hogy most hibáját megbánva, 1847ben akar vezekelni ifjusági tévedéseit (nevetés). Egy nagyérdemű ur e vita folytán erkölcsi befolyásunkról szólott. Magam is meg vagyok győződve, hogy nagy befolyásunk van azon országokban, melyeket nem angol alattvalók laknak; de meg kell jegyeznem, hogy ezen erkölcsi befolyás, mely egyike legszebb diszeinknek, igen gyengéd szálon függ. Legalább is azt várják tőlünk, hogy tanácsaink tárgyismertre alapuljanak, s méltóságos és illő szavakban fejeztessenek ki. Teljesítsük tehát magas állásunk e feltételét. Gyakoroljuk ama befolyást, de mindenkor úgy, hogy Európának javára, nekünk pedig dicsőségünkre váljunk.“

Palmerston lord e beszédre felelven, hosszasan czáfolgatta az előtte szólottak azon véleményét, hogy Krakó megsértése által az egész bécsi kötés nem sérteget meg. Azután pedig ezeket mondta: „Ezek levén nézeteim, kérdeni fogják tőlem, miért nem pártolom tehát barátom, az érdemes montrosei tag indítványát. Ellenzésem a lord J. Russell által előhozott okokra alapul. Mindamellett az én nemes barátom és társam nem azt akarta mondani, mint e ház némely tagjai félreértették, hogy a külpolitika kérdései nem tartoznak a parlament körébe, hanem csak azt, hogy midőn e ház a külpolitika valamely fontos kérdésével foglalkozik, nem illeik hozzá valamely idegen kormány eljárását egyenesen kárhozható határozatokat hozni, ha csak nincs eltökélve ily nyilatkoztatásra elődöntő cselekvést következtetni. Véleményem szerint nem fér össze Anglia becsülete és méltóságával, hogy alsóháza erőlyes ítéletet hozzon idegen hatalmasságok eljárása felett Angliával kötött szerződések ügyében, azután pedig nyugodtan folytassa üléseit, mintha semmi sem történt volna. E részben egészen magaméva teszem a nemes lord nézetét, miszerint elég, hogy Anglia, mint hatalom, a bécsi kötés megszegettnek nyilványítja kormányja által. E nyilványítás az illető udvarokhoz küldött tiltakozás, és a trónbeszéd által történt meg. Nem mondhatni ugyan, hogy a ház e pontban a trónbeszéd ellen nem szólván, annak nézetében is osztozott, mert a gyakorlat úgy hozza magával, hogy a trónbeszédnek csupán hallgatóságos helybenhagyása a parlamentet nem korlátolja valamely kérdés későbbi megvitatásában. Azonban, minthogy a ház feliratát nem szerkesztette a trónbeszédrel ellenkező értelemben, e hallgatag megegyezés véleményem szerint elég lehet, minél fogva, módosítványképen napi rendre áttérést indítványozok.“

FRANCZIAORSZÁG. A követkamara mart. 22kei ülésében a cabinet váratlanul kudarcot vallott. Hebertnek igazságügyi miniszterre kinevezetése miatt új alelnököt kellett választani; a ministeri párt Duprat, az ellenzék Malleville urakat állították fel jelöltekül. Az ugynevezett független követelek, kik Hebert kinevezését rossz néven vették, Debellemre szavaztak, úgy, hogy az első szavazásnál Dupratnak 122, Malleville 101, Debellemnek 45, ezeken kívül pedig Vuitry urnak 18 szavazatok volt. Egy jelöltnek sem lévén többsége, másodszor szavaztak, s ekkor Duprat 166, Malleville 136, Debellemnek 34 szavazatot nyertek. Még mindig nem lévén többség, harmadik szavazás volt szükséges; a haladó conservatívek az ellenzékkel egyesülvén, Malleville 179 szavazata legyőzte Duprat 178 szavazatát, s az elsőbbi a kamara egyik alelnökévé elválasztott. Ez eredmény után a kamara hosszú ideig nagy mozgalomban volt. Ezekután Duvergier de Hauranne az egész ülést kihúzta beszédével, melyel ismeretes választási reformját támogatta. A kérdés elődöntése tárgyalásba vétessék-e? az indítvány másnapra halasztott. Az alelnök-választásnak a kormányra nézve bal kimenetelét némelyek elégtelenségnek tulajdonítják, mely a kamarában az orosz kölesön miatt a ministerium ellen keletkezett volna.

A követkamara mart. 24kén a Duvergier de Hauranne indítványa körüli folytatóság vitának a belügyminister a kérdést cabinet kérdéssé tette.

Az Union Monarchique azt állította volt, hogy az orosz bank-szerződésre az indítvány Párisban tétetett. Ez a Presse tagadja, s Nesselrode gr. iratára hivatkozik, mely a kamarában a maga idején felolvasatni fog. Az Allg. Ztg egyik párisi levelezője szerint az egész üzletet Guizot ur, Lieven hgnő és Kisseleff gr. intézték el, azután a bank mintegy ostrom által vétetett rá, és a dolog oly titkon ment, hogy még Rothschild sem tudott róla.

Lamennais abbé a köztársaság régi apostola, a francia democratia buzgó papja, egy nyilványított levélben a socialisták, fourieristák, és kommunisták tanairól többek közt eképe nyilatkozik: „Meg vagyok győződve, hogy tulajdoni rendszerök létrehozása a nemzeteket oly rabszolgaságba döntené, melyet a világ még nem látott; az embert merő géppé tenné, s a néger rabszolga, sőt az állat alá aljasítaná. Nem hiszem, hogy valaha szerencsétlenebb, kiesapongóbb és aljasított tanok születettek volna az emberi agyban.“

Mart. 24kén O'Connell legidősb fiának kíséretében Párisban megérkezett. Oroszországba utazik, megrongált egészségét helyreállítandó.

A legközelebb megint ismételtetett drágasági zavargások miatt ezentul minden nagyobb liszt és gabonaszállítások katonaság fog rendelteti; és a közlekedési fővonalokon helyelközrel lovas és gendarméria őrségek állítottak fel. Magában Párisban is Saint Antoine külvárosban több napokig mutakoztak rendbontó jelenetek, de a hatóság által a csend mindannyiszor gyorsan helyreállított.

(Pr. Allg. Ztg.) Ámbár a J. d. Débats a porosz rendi alkotmány körüli megjegyzéseiben csak saját alkotmányos tanait teszi ítéletének alapjává, s távol van a német status és joggyűnek azon elfogulatlanabb és igazabb méltánylásától, melyet e tekintetben a Timesben tapasztaltunk; mégis határozatlan visszautasítja azon véleményét, mintha ítéletében Németország, különösen Poroszország állapotai iránt a radicalis francia lapokkal egyet értene. Ezt névszerint a National ellenében teszi mart. 20kai számában, hol azt mutogatja e lapnak, hogy a porosz rendi intézetek fontosságáról tisztelettel szólott, mert a politikai életnek általok megnyitott új pályáját emelte ki, s már a rendek egybehivatását is, valamint tanácskozásai természetét, a törvényhozásból való folytonos járulását, s választmányainak és a pénzügyi küldötségeknek rendes egybehivatását kellően méltányolta. E mellett elismeréssel adózik a porosz burocratiának, mint az igazság-kiszolgáltatás műszerének, a porosz hadseregnek, mellyel, unjonczosánál fogva nemzetib sehol nincs, és a porosz községi rendszernek, mely az országban a nyilványos munkálkodás szellemét ápolta és felélesztette. Eképe, ugymond, az igazgatási, katonai és községi intézetek már számos évek óta fejtették ki a socialis méltányosság azon elveit, melyek Franciaországban oly erőszakos és hirtelen explosiót okoztak, mert már sokáig léteztek az elmék és szivekben, mielőtt törvénybe foglaltattak volna. Ezután a komolyságot és józan észit dicséri a francia lap, mellyel Németországban az eszmék gyakorlati következményei felé tartanak, s nem vesztegetik az időt hü szónoklatokkal az előzmények körül, mely szellem jelenen a porosz tartományi rendeknél is nyilványult. A Nationalnak pedig azt feleli, hogy sokáig kellend várakoznia, míg várakozásai teljesedni fognak. Sola sem fogják Franciaországban eléggé világosan átlátni, mond végezetül, mily kárt okoznak a szabad-elyü eszmék előhaladásának azon csudálatos tulhajtás és vakmania, mellyel másokra a mi történetünket tolni szeretnek.

SPANYOLORSZÁG. Madrid, mart. 15. A királyné a rendeletet, mely által Serrano tábornok Navarra főkapitányává nevezetett volna ki, nem írta alá. Mindamellett a ministerium a tábornoknak mégis megparancsolá, hogy Navarra és a bask tartományokba az ottani seregeken szemlélet tartani menjen, és elindulására mart. 14két tüzte ki. Serrano a parancsnak nem engedelmkedett. A ministerek összeültek és a teendőről tanácskoztak. Határozat lön, Serranót engedelmességéért hadi törvényszék elé állítani. Ma délutáni 3 órakor a ministerek a senatusba mentek. Itt a kormányi rendeletek, melyek által Serrano, Espeleta és Fernandez a tartományokba szemlétre küldetnek, felolvasatván, Serrano nyilatkozta is előadatott, mi történt közte s a ministerek közt a két utolsó nap alatt, s azon kívánsága, döntené el a senatus, elhagyja-e Madridot, vagy pedig folyvást a senatus

üléseibe járjon-e? A cabinet-elnök szinte előadta a történeteket, s a tábornok feleletrevonását sürgette. A kormány kívánságának megvizsgálására választmányt küldetett ki. (Fél óra múlva Serranonak törvényszék elé állítása a senatusban elhatározottat, mivel azonban a tábornok a fővárosban elrejtve volt, a törvényszék még 18kán sem alakított meg.)

A congressus tanácskozásairól egy levelező ezt írja: „Ez alatt a corteskövetek a drága időt folyvást a választéllirai vitával vesztegetik, mely a moderadok és progressisták alkalmat ad egymás ellen leggyűlöletesebb, de egyszerűen mind legalaposabb vádakkal lépni fel. Alig vonta elő valamely moderado tag mindazon iszonyúságokat, a progressisták a szabadság színe alatt 13 évig elkövettek, ezek viszont visszataszító rajzát adják az erőszakoskodásoknak és rettegető rendszernek, mellyel a moderadok, kormányásuk ideje alatt a rendet fenntartandónak vélték. Ezekből az ország meggyőződik, hogy a kormányt a pártok egyike sem képes a haza javára vezérelni.“

OLASZORSZÁG. A pápa mult mart. 15kén új censurairó rendeletet bocsátott ki. Leglényegesebb pontjai következők: Az eddigi censorokon kívül a tartományok fővárosaiban két, Rómában pedig 5 tagból álló censurairó tanácsok, az utóbbi a padre maestro del sacro palazzo elnöke alatt, állítatik fel. A censoroktól a tartományi, ettől pedig a római censurairó tanácsokhoz történik a felelbbvitel. A hírlapoknak és röpiratoknak politikáról és a folyó történetről szólni megengedtetik. Az utóbbiak kivétel nélkül bélyeg alá vetvők. Minden újon-megjelenendő hírlapnak a kormánytól engedelmet nyerni és biztosítékot letenni, valamint dolgozóitárait megnevezni kell. Nem censurált kéziratok nyomtatásáért a kiadó, nyomtató és terjesztő, a nyomtatott példányok eldobásával, 10-100 scudi bírsággal és működésök felfüggesztésével büntetnek, nem tekintve a nyomtatvány tartalmát, mely iránt az illető törvényszék a fenálló törvény szerint fog eljárni.

GÖRÖGORSZÁG. A n e o n a, mart. 12. Az athenai mart. 7kei posta azon tudósítást hozá, hogy oda mart. 3kán egy török gőzös érkezett Konstantinápolyból sürgönyökkel a görög kormányhoz. Ezek Ali efendinek a görög külügyministerhez, és a nagyurnak Görögország királyához intézett levelekből állanak. Tartalmukat a görög Moniteur érintvén, a ministeri lap hangjából itélve a görög kormány a királynak Mussurushoz mondott és tudva lévő szavaiban meggyalázást nem, hanem csak egyszerű szemrehányást lát. A görög kormány távol lesz attól, hogy magát Mussurusnál megtegye (mit a török kormány kívánt, s mire négyheti időhatárt tűzött ki) s ezt nem is tehetné a nélkül, hogy magától a görög közvéleményt tökéletesen elidegenítse. Nemesak a görögökben, hanem az egész keleten felzudulnának minden görögök ily önmegalázás ellen. Mert az ingerültség általános és konstantinápolyi tudósítások szerint a török fővárosra is kiterjed, melynek görög lakossága nem volt utolsó kívánsága elurálásában, hogy amaz elégtétel megtagadtassék. A török igény, tekintve a görögök felindulását, nemesak a kelet, hanem az egész világ békejét is veszélyeztetli, s nem fogható meg, hogyan tévedhetett a diván ily tulságos igényre. Athenébe Béesből is érkeztek sürgönyök, melyekben a török-görög villongásnak Görögországra nézve kadvező megítélése foglaltatott, s melyek reményt támasztottak, hogy az az atheni udvarnak becsületére valóan fog bevégezteni.

TÖRÖKORSZÁG. Konstantinápoly, mart. 7. Mit tesz a diplomacia a török-görög bonyodalomban, igen röviden mondható el: Anglia az állítólag francia vélekedés-módu Koletis ellen izgat, Oroszország, mely Koletis kormányát és Resid pasáét egyenlően megveti, a két pártot egymás ellen ingerli; Poroszország semleges viseli magát, Franciaország pedig, előrevigyzó mérsékletet javasol. Ezt azonban a legelső futár megváltoztathatja, mint már az ausztriai követel történt, ki Metternich hgtól utasítást nyert, hogy a jó egyetértés és békeséget helyrehozni iparkodjék. Sajnálatos volna mindenesetre, ha a görög bonyodalom a portát ezidén is akadályoztatná Bedrhan bey és a többi kurd pártútok megfekezésében.

OLÁHORSZÁG. Bukarest, febr. 25. Miután a zultán a rabszolga piacot eltörlé, s ezt tenni Mehemed Ali is szándékozik, a dunai tartományok sem maradhattak hátra, s az oláh országgyűlés febr. 23án egy törvényjavaslatot fogadott el, mely által a status és a papság jószágaihoz tartozó 60 ezer cigányoknak szabadságuk visszaadatik. Ezen, egyértelműleg elfogadott rendszabályt Bibesco herceg indítványozta. Az érsek ez alkalommal a hg oldalára állott, a papság ellenzését megtörte, és a bojárakat példája követésére intette. Reménylhető, hogy ezen nemes magatartás a magánosokat is rábírlandja a még rabszolgaságban lévő 10 ezer cigány család felszabadítására. „A szabaddá tett cigány rabszolgák, — mond az illető törvényjavaslat — csak 33 piaster (1 piaster 5 pgó kr.) fejadót fizetendnek, s e somma társaiknak a magán-földesurak rabszolgaságától leendő megváltására fog fordítatni.“

CHINA népessége 1843ban az 1845ki Taysing Hoeltien, vagyis a chinai status kézikönyv adatai szerint következő volt: Chinában 380 millió, Tibetben 5, a chinai Mongoliában 3, a kis Buchariában 1, Tungusiában 1¹/₂, Taiwan, Lien-kieu, s több szigeteken 1¹/₂, Koreában 3, összesen tehát 395 millió lélek. Ezekon kívül a keleti archipelaguson; Siamban, Birmában, Gützlaff szerint 3-4 millió chinai lakik, mely gyarmatok csupán Fokien, Csankeseu és Csueneseu kerületek városaiból eredtek, mely körülmény legvilágosabb bizonyítványa a chinai nép rendkívüli szaporaságának.

Gr. Dosseffy Emil vezérlete mellett szerkeszti Szenvey József.
(Szerkesztéségi szállás ur-utca Horváth-ház 340. sz. a. 1. em.)

